

Wiki

Hva er en wiki?

En wiki er et sted hvor du kan lage og redigere sider, og invitere andre til å delta sammen med deg. Du kan lage selv eller bli medlem av så mange wikier du vil - uten begrensning på antall sider og filer. Wikipedia er et oppslagsverk der alle kan delta – Wikipedia er en wiki.

Wikispaces er omtrent som en bygning og brukerkontoen er din nøkkel. Alle rom i bygningen er ulike wikier og nøkkelen vil gi deg tilgang til wikier du har laget - eller inn i andres rom (wikier) hvis de vil invitere deg inn (*du kan imidlertid stå i døråpningen og tittle inn, men ikke delta hvis du ikke er invitert – se typer wiki og brukere under*).

Hvorfor er det viktig å vurdere wiki som en del av undervisningen?

I arbeidslivet har man mye fokus på kunnskapsledelse, ikke minst hvordan man skal kunne få tak i den "tause kunnskapen"¹ som ligger i bedriften. I forsøk på "å få tak i" denne kunnskapen bruker man virkemidler som wiki – et sted hvor man kan dele den kunnskapen man har med andre (*dette har hatt svært varierende effekt i bedriftene, det er vanskelig å få folk til å bidra frivillig på regelmessig basis – se også 90-9-1-regelen*).

Enkelte bedrifter bruker wiki som prosjektområde/prosjektstyringsverktøy; her finner man f.eks. saksinnkallinger, referat, lenker til aktuell litteratur, hva den enkelte skal gjøre i prosjektet osv.

Wiki er også trening i samarbeid.

Hvordan lager man en wiki?

Det er ulike typer wiki, noen kan du drifte fra egen server – men du kan også lage en som ligger offentlig – her skriver vi om en gratistjeneste som heter [wikispaces](http://www.wikispaces.com/)². Det er enkelt å lage en wiki; du går til nettstedet og registrerer deg for å opprette en wiki. Du registrerer deg med selvvalgt brukernavn, selvvalgt passord og epostadressen din - dette er din identitet på wikispaces. Du kan senere velge hvordan du vil logge inn (*jeg bruker [OpenID](http://openid.net/)*³ – *dette er en identitet som du kan bruke på flere tjenester på internett*). Du kan velge å lage en wiki eller bli medlem av en wiki som andre har opprettet.

Etter registreringen kan du opprette en wiki, og du bestemmer selv navn på wikien og type status. Det er tre typer wiki;

- public (alle kan se og alle kan bidra/redigere),
- protected (alle kan se, men kun medlemmer kan bidra/redigere)
- private (kan bare bli sett og redigert av medlemmene).

Det er ulike typer brukere;

- Guest - gjester (*alle som besøker wikispaces, men som ikke har logget inn*). Gjester kan se alle wikier med status public og protected. De kan redigere sider i public wiki, men de kan ikke lage nye sider. Gjester kan lese, men ikke skrive på diskusjonssider.

---

¹ Taus kunnskap (implisitt) kunnskap er svært personlig og vanskelig å formalisere (subjektive oppfatninger, intuisjon, følelser) – noe som gjør den vanskelig å overføre og dele med andre. Samtidig utgjør taus kunnskap det meste av den kunnskapen vi benytter, et generelt akseptert tall er ca 80%. Denne typen kunnskap bunner ofte i lang erfaring og kjennskap til bedriften og blir stort sett tilgjengelig gjennom handlinger som utføres – den blir nærmest underforstått. Denne er derfor vanskelig å erstatte, men den er også svært vanskelig å dokumentere og sette ned på papiret

² <http://www.wikispaces.com/>

³ <http://openid.net/>

- User - bruker (*alle som har logget inn er brukere*) kan se alle wikier med status public og protected. De kan redigere og lage nye sider i public wiki og også skrive på diskusjonssider i disse wikiene.
- Member - medlem (*når en bruker er lagt til i en wiki blir de medlemmer av wikien*) kan se og redigere alle typer wiki. De kan laste opp bilder og filer til wikier som de er medlem av. Et medlem kan oppgraderes til administrator (organizer) av de som er administratorer - slik at de kan være med på å organisere wikien.
- Organizer – administrator, har administrative rettigheter og tilgang til wikien. De kan invitere andre til å bli medlemmer, akseptere søknad om medlemskap, slette sider, oppgradere eller slette wiki, avgjøre hva slags status wikien skal ha (*public, protected, private*) og de kan endre utseendet på wikien.

Ting å passe på når man skal redigere wikien?

Det er viktig at man redigerer wikien siden det er mange som bidrar – det blir fort rotete og uoversiktlig. Tenk på å lage en god (og logisk) struktur i oppbyggingen. Noen ting skal du være spesielt oppmerksom på for å få en god wiki:

Unngå "død tekst" – lange avsnitt uten hyperlenker. Legg til hyperlenker for viktige tema første gangen de framkommer i teksten, og merk også senere i teksten dersom det er naturlig (*lang avstand fra første gang tema er nevnt*). Dette gjør at man forstår at dette er viktig tema for resten av teksten som er skrevet.

Ikke skriv i første person – første person brukes i f.eks blogginnlegg hvor man gjerne skal være mer "personlig". I wikier skriver man som i Wikipedia – man bruker tredjepersonsform.

Sørg for konsistens og lesbarhet. Når alle skriver sine egne ting kan du fort ende opp i et virvar som ingen har lyst til å lese. Man må redigere for å få det konsist og lesbart – synes du det er kjedelig å lese så er det det – og ingen andre vil lese det heller.

Hvis man klipper og limer fra andre sider og dokumenter (eks word) får du med formatering (*skrifttype, størrelse, avsnitt osv*). Dette blir bare rot hvis du limer direkte inn i wikien. Lim derfor heller teksten først inn i notepad (*notisblokk*) for å fjerne formateringen – deretter kan du lime inn i wiki. Dette vil spare deg for masse redigeringsarbeid.

Hvordan kan man bruke wiki i skolen?

En wiki er som et oppslagsverk hvor alle bidrar – man redigerer, lærer, undersøker – man lager sin egen lærebok underveis (*PS: vær oppmerksom på at elever som husker godt gjerne har problemer med wiki, de ser ikke helt poenget...*).

Man kan å skrive om bestemte tema i et eller flere fag (*tverrfaglig prosjekt?*) eller lage et oppslagsverk for å forklare ord, uttrykk og begrep i forhold til studieretning. Det som er viktig er at det er elevene som fyller wikien med innhold samtidig som det lærer elevene om samarbeid. Sørg for at elevene også redigerer hverandres arbeid.

Det er mulig å laste opp ulike typer innhold på wikien; det kan være ren tekst, bilder, video, lydfiler, tidslinjer, spørreundersøkelser osv. – det er mest fantasien som setter grenser.

Det er viktig at man før man setter i gang med wiki også har laget vurderingskriterier for wiki (se forslag på de neste sidene) – og at elevene er klar over disse.

Vurdering av wikitema:

Elevens navn:

	Fremragende 4	Kompetent 3	Under utvikling 2	På begynnerstadiet 1	Resultat teller
Struktur Utseende	Informasjonen på Wikisiden er effektivt organisert slik at den er lett å forstå og visuelt innbydende. Grafikken er relevant, og forklarer og støtter opp om den skrevne teksten. Bilder og ikoner er brukt fornuftig.	Informasjonen på Wikisiden er organisert på en måte slik at det er lett å forstå, og har en viss visuell appell. Grafikken er generelt relevant for temaet og støtter opp om den skrevne teksten. Det er vist en viss kritisk sans til bruk av bilder og ikoner.	Informasjonen på Wikisiden er svakt organisert og har en begrenset visuell appell. Det kan være en ukritisk bruk av bilder og ikoner.	Informasjonen på Wikisiden har ingen organisering og dermed ingen visuell appell. Det er en til dels ukritisk bruk av bilder og ikoner.	10%
Struktur Navigasjon	Godt valg av både interne og eksterne hyperlinker og andre hypermedia som støtter opp om forståelsen av og øker interessen for temaet.	Interne og tildels eksterne hyperlinker og andre hypermedia er brukt effektivt og gir en mulig fordypning i emnet.	Det er en begrenset bruk av interne eller eksterne hyperlinker og andre hypermedia.	Den inneholder ingen interne eller eksterne hyperlinker eller andre hypermedia.	10%
Struktur Referanser / Kilder	Mange forskjellige pålitelige og aktuelle kilder er benyttet og relevant materiale er nøye utvalgt. Det finnes en liste over korrekt siterte ressurser.	Noen pålitelige og aktuelle kilder er benyttet og organisert. Disse er stort sett er sitert korrekt.	Det refereres til få pålitelige kilder. Disse kan være korrekt referert.	Det er ingen referanser til pålitelige kilder.	10%
Innhold Objektivitet	Presentasjonen av informasjon er objektiv, balansert og uten fordommer.	Presentasjonen av informasjon har en grei balanse og er stort sett objektiv.	Presentasjonen av informasjon er ikke helt balansert, og kan være subjektivt fremstilt.	Presentasjonen av informasjon mangler balanse, og er til dels subjektiv.	5%

Innhold Språk	Teksten kommuniserer alltid klart og har ikke feil i grammatikk eller staving.	Teksten kommuniserer ofte klart og har få feil i grammatikk eller staving	Teksten kommuniserer sjeldent klart og har flere feil i grammatikk eller staving.	Teksten kommuniserer ikke klart og har mange feil i grammatikk eller staving	5%
Innhold Begrepsbruk og forståelse	Wikiarbeidet inneholder alle/mange relevante vitenskapelige begrep og viser tydelig forståelse for dem.	Wikiarbeidet inneholder noen relevante vitenskapelige begrep og viser forståelse for dem	Wikiarbeidet inneholder få relevante begrep og viser ikke forståelse for dem	Wikiarbeidet inneholder ingen relevante vitenskapelige begrep	10%
Innhold Originalitet Interessant materiale	Har gode analytisk ferdigheter og tenker selvstendig, kreativt og kritisk. Ser relevante sammenhenger. Vurderer, tolker og reflekterer godt over innhold i faglige tekster på en selvstendig måte.	Kan i noen grad anvende kunnskapen selvstendig, og anvende den utover det rutinemessige. Ser i noen grad relevante sammenhenger. Beskriver og reflekterer i noen grad over innhold i faglige tekster.	Kan i liten grad anvende kunnskapen selvstendig. Ser i svært liten grad relevante sammenhenger. Kan til en viss grad oppfatte og gjengi innhold i faglige tekster, men kan i liten grad reflektere over innholdet.	Liten eller svært liten grad av selvstendighet. Ser ingen relevante sammenhenger. Det faglige innholdet er til dels galt gjengitt og mangler refleksjon.	10%
Innhold Fagkunnskap (læreplan)	Wikiarbeidet viser svært god og relevant fagkunnskap i emnet. (Høy måloppnåelse)	Wikiarbeidet viser god og relevant fagkunnskap i emnet (Middels måloppnåelse)	Wikiarbeidet viser liten relevant fagkunnskap i emnet (Lav måloppnåelse)	Wikiarbeidet viser ikke relevant fagkunnskap i emnet	25%
Samarbeid Antall sider	Eleven har betydelige bidrag på flere Wikisider innenfor temaet	Eleven har et betydelig bidrag på en Wikiside og/eller bidratt på flere Wikisider innenfor temaet	Eleven har noen bidrag på en Wikiside innenfor temaet.	Eleven har ikke eller knapt bidratt på Wikisiden innenfor temaet.	10%
Samarbeid Kommentarer	Eleven har kommet med gode konstruktive tilbakemeldinger på flere Wikisider.	Eleven har kommet med tilbakemeldinger til minst en annen Wikiside.	Eleven har så vidt kommentert en annen Wikiside.	Eleven har ikke kommentert noen andres Wikisider	5%

@Elisabeth Engum (vurderingsskjema)

Eva Bratvold/Frode Kyrkjebø (Digitalt skulesamarbeid i Sogn og Fjordane)